

ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಭರಣರು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರಕಥೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅವರಿದ್ದ ಹೋಟೆಲ್ ಕೋಣೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಬರಲು ನನಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ ಬೇಕೆ? ನಾನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟೆ.

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತು, ಸಮಾಜದ ಕುರಿತು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿದ್ದವು. ಚಿತ್ರಕಥೆಯ ಪ್ರತಿ ಕೊಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಕುಳಿತು ನನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವರ ಸುತ್ತ ಜನ ಇದ್ದರೆ ಅಟ್‌ಲೀಸ್ಡ್ ಅವರಿಗೊಂದು ಶೇಕ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದಾದರೂ ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು 'ಜನಾರ್ದನ್ ಹೋಟೆಲ್'ಗೆ ಬಂದು ಅವರಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಯ ಕಾಲಿಂಗ್‌ಬೆಲ್ ಒತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗಿದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೆಲ್ ಮಾಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಬೋಲ್ಡ್ ತೆಗೆಯುವ ಸದ್ದು. ಕಾತರದಿಂದ ಕಾದೆ. ಎದೆ ಧವಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲು ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆರೆಯಿತು. ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನನಗೂ ಒಳಗಿದ್ದ ಅವರಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಉಂಟಾದ ಕಿಂಡಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಇಂಚು ಮಾತ್ರ! ಒಳಗಿನಿಂದ ಜೈನ್ ಲ್ಯಾಚ್ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಆ ಕಿಂಡಿಯಲ್ಲೇ ಹೊಳೆಯುವ ಕಾರಂತರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟೆ. 'ಯಾರು? ಕಾರಂತಜ್ಜನ ಗಡಸು ದ್ದನಿ. ನಾನು ಚಿತ್ರಕಥೆ ಪುಸ್ತಕ ತೋರಿಸಿ, ಇದನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದೆ ಅಂದೆ. ಅವರು ಜೈನಿನ ಕೊಂಡಿ ತೆಗೆದು ನನ್ನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೈ ಚಾಚಿದರು. ನಾನು ಚಿತ್ರಕಥೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದರು! ಬಾಗಿಲು ಗಾಳಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಅವರು ಮತ್ತೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗೆ ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಕಾದೆ. ಉಹುಂ, ಬಾಗಿಲು ಮತ್ತೆ ತೆರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಯಿತು.

ಪೆಚ್ಚು ಮೇರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಟೆಲಿನಿಂದ ಆಚೆ ಬಂದೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ನನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಮನದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಿತು. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೇ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಚ್ಚು ದೈರ್ಯ ಈಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪತ್ರದ ಕನಸು ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಇದಾದ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಂತರು ಈ ಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅವರ ಮುಖಾ-ಮುಖಿ ಇಷ್ಟೇ, ಭೌತಿಕವಾಗಿ! ಆದರೆ ಕಾರಂತರ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ.

'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ಅದನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಓದಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಓದಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ತೆರನಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಆ ಕೃತಿಗಿತ್ತು. ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರು, 'ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಇಲ್ಲಿ ಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!' ಎಂದಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಹೌದೆನ್ನಿಸಿತು. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು: 'ಇಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತವ ನಾನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಕತೆ ಹೊಸೆದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜನರು, ಕಾದಂಬರಿಯಿರುವುದು ಶೀಲ ನಿರೂಪಣೆಗೇ...' - ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಹೌದಲ್ಲ; ಸಿನಿಮಾಗೆ ಒಂದು ಕತೆ ಬೇಕೆ? ಅದಿಲ್ಲದೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಈ ಆಲೋಚನೆ ನಾನು 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ'ವನ್ನು ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಲ, ಸ್ಥಳ, ಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ Time and Space ತಂತ್ರ ಕೂಡ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕಾರಂತರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ.

'ಬೆಟ್ಟದಜೀವ'ವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಕಾರಂತರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆತದ್ದು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸೀಮೆಯ ಒಬ್ಬ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ. ಅವರೇ ಕಟ್ಟಿದ ಗೋವಿಂದಯ್ಯ ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರೊಮ್ಮೆ ಕುಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದವರು

16.6.84

Handwritten notes in Kannada script, including the name 'K. S. Karanth' and other illegible text.

ಕಾರಂತರ ಕೈಬರಹದ ಪತ್ರ

ಅನಾರೋಗ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದರಂತೆ. ಧರ್ಮಭ್ರತದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಗೋವಿಂದಯ್ಯನವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಂಟು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಾರಂತರು ಗೋವಿಂದಯ್ಯನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮನೆಯ ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಧೀಮಂತಿಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಮಡಿಕೇರಿ ಬಳಿಯ ಶುಂಟಿಕೊಪ್ಪದ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯನವರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪಾಜೆ ಘಟ್ಟದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಕಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯನವರ ಮನೆಗೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಬೆಟ್ಟ, ಕಣವೆಗಳ ಸಾಲು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಾರಂತರಿಗೆ, ಮನುಷ್ಯ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿತಂತೆ. ಆಗ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬಂದವರು ಗೋವಿಂದಯ್ಯ. ಆಗಲೇ ಹೊಳೆದ ಹೆಸರು 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ'. ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಿದ್ಧವಾಗೇಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಚಿತ್ರ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆ ಕಾರಂತರು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರು ತಂಗಿದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತೆ. ಅದಷ್ಟರಿಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದಂತೂ ಹೌದು.

ಇದೀಗ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ರಚಿತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ 'ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು' ಕೃತಿಗೆ ಐವತ್ತರ ಸಂಭ್ರಮ. ಅದನ್ನು ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಂತರನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನ. ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಸಂವೇದನೆಯುಳ್ಳ ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಹಿಂದೆ ಕಾರಂತರ ಉದ್ದೇಶವೇನಿತ್ತು? ಅದು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿತ್ತೇ? ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತೇ? ಅಥವಾ ಮೂಕಜ್ಜಿ ಕಾರಂತರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪವೆ? ಶೋಧನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕಾರಂತರನ್ನು, ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲೆನು?

ಕಾರಂತರದ್ದು ಒಂದು ಮುಖವಲ್ಲ ಹತ್ತಾರು ಮುಖಗಳು, ಅವರು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಕ್ಕುವರೇ?